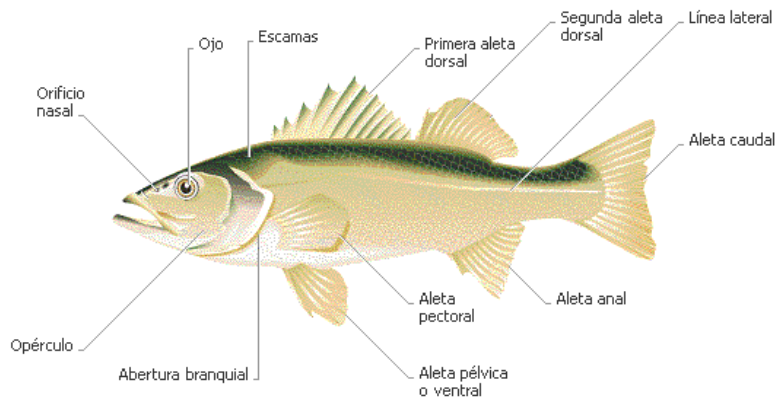


## 5. Els peixos

### 5.1. Aspectes anatòmics

Els peixos són el grup de vertebrats menys coneguts, degut principalment a que el seu hàbitat és estrany a l'home. Fins que l'home no va aventurar-se en el medi marí, només es coneixien les característiques anatòmiques dels peixos, i molt poca cosa o gairebé res dels seus costums i hàbits. Quan l'home comença a fer les primeres incursions al mar, cap als anys 40, ho fa com a pescador submarí. Això a fet que els pescadors submarins tinguin una bona base per a poder conèixer millor els hàbits de les diferents espècies piscícoles en comparació a la resta d'essers humans.

Anatòmicament, els peixos presenten cossos fustiformes adaptats al seu medi aquàtic, recoberts d'escates i amb respiració mitjançant brànquies.



#### **5.1.1. Aletes**

Les aletes són una de les característiques que hem de conèixer millor dels peixos, ja que gràcies a la seva morfologia podem saber la seva forma de vida, i pel seu estat advinarem les seves reaccions immediates.

L'aleta que ens donarà més informació és la caudal (cua). La seva forma varia des de la típica cua en vano del nero, fins a la cua en forma de mitja lluna de la sérvia.

Aquesta variació en la morfologia de la cua es resultat dels hàbits de vida del peix. Els peixos amb una cua ampla i en forma de vano són típicament sedentaris, i només realitzen desplaçaments curts dins dels seus territoris. Els peixos de cua en forma de mitja lluna acostumen a ser nedadors pelàgics, sempre es troben nedant en aigües lliures i gairebé mai els podem trobar als forats de les pedres i parats al fons. Així, veient la forma de la cua podem arribar a saber si la reacció del peix serà sobtada però de curta durada o bé un cop hagi començat a fugir ja serà gairebé impossible que el tornen a trobar per aquella zona.

Per altra banda, l'estat de la resta de les aletes ens permetrà saber la reacció immediata del peix. La aleta dorsal en molts casos és defensiva i està provista d'espines verinoses. Si ens acostem al peix, al veuren's desplega l'aleta dorsal com a senyal d'alerta i defensa abans de començar a fugir. Aquesta reacció serà interessant de conèixer, ja que en moltes ocasions, en una espera per exemple, els peixos no s'adonen de la nostra presència fins que estan gairebé al damunt nostre, i en aquest moment extenen la dorsal, essent aquesta la senyal que ens indica que hem d'efectuar el tret, abans que comenci a fugir.

Unes altres aletes molt importants són les pectorals, utilitzades pels peixos com a timons. El peix utilitza la cua com a sistema de propulsió, i l'aleta pectoral del cantó cap a on vol girar es manté oberta, per crear una resistència en l'aigua lo suficientment gran com per a provocar el gir del cos cap a aquell cantó.

Tal i com s'esdevenia amb l'aleta dorsal, si estem davant d'un peix i veiem que obre una aleta pectoral, podrem intuir el gir, i d'aquesta manera anticipar el moviment del nostre arpó cap a aquell cantó, per poder disparar amb més garanties d'èxit.

### **5.1.2. Òrgans sensorials**

Contràriament del que ens passa als humans, els peixos no tenen com a òrgan principal dels sentits a la vista. Aquest aspecte pot ser aprofitat pel pescador submarí per acostar-se al peix i poder capturar-lo, degut a que la majoria d'espècies presenten àrees mortes de visió per la part posterior del cos. Aquesta aventatge que a priori representa la menor agudesesa visual dels peixos, és ampliament contrarrestada per la millora d'altres sistemes sensorials. El sistema tàctil dels peixos està molt desenvolupat degut al elevat nombre de terminacions nervioses que tenen al llarg del cos, principalment a la línia lateral. Mitjançant aquestes terminacions poden percebre la nostra presència a la superfície per les ones que aquest emet, molt abans que poguem veure'l. Per tant, haurem d'evitar qualsevol moviment sobtat que pugui alertar al peix de la nostra presència.

### **5.1.3. Zones vitals dels peixos**

Per últim pasarem a descriure les zones o punts vitals del peix.

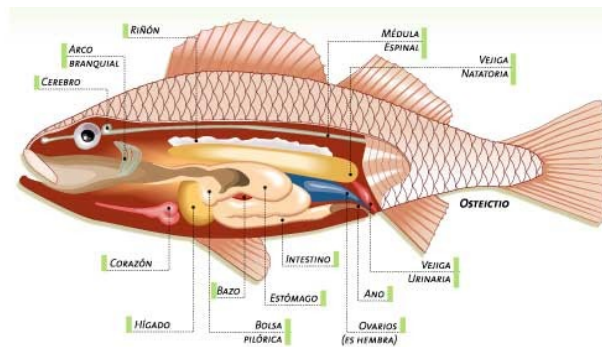
El tret més precís és el que afecta al cervell del peix, i el mata de manera instantània. Aquest tret és difícil de realitzar i en la majoria d'ocasions hem de triar una àrea del còs, sense poder precisar el punt d'impacte de l'arpó. Per aquest motiu, podem dividir el còs del peix en tres zones.

La primera zona és el cap, i és la millor degut a que en ella es troba el cervell i a més està formada gairebé íntegrament per estructures òssies, i és molt difícil que es desgarri.

En segona zona està la dorsal, que està formada per músculs i per ella passa la columna vertebral del peix, que si és tocada per l'arpó provocarà el trencament de la medulla espinal, paralitzant-lo.

La darrera zona és l'abdominal, on estan les vísceres. Aquesta zona s'haurà d'evitar com a objectiu del tret, ja que la musculatura és molt dèbil i es fàcil que el peix s'estripi i comenci la fugida.

Per acabar amb aquest apartat, explicarem la manera més correcta de rematar el peix un cop capturat. Quan haguem de posar les nostres captures al passador, en haurem d'assegurar que estiguin mortes, no només per evitar que els seus moviments que poden ocasionar envolics en la nostra boia i també alertar a la resta dels peixos de la zona, si no també per motius ètics, evitant-li sofriments inútils. La manera més correcta de rematar el peix és amb el passador, introduïnt-lo per l'obertura de l'opercle i fent-lo avançar fins que toqui el cervell.



## **5.2. Hàbitats**

En aquest apartat farem un repàs als hàbitats més comuns en els quals realitzarem les nostres sortides de pesca submarina, i en veurem quines són les espècies que habitualment hi trobarem.

### **5.2.1. Esculleres**

Generalment es troben a la vora de les zones urbanes i en zones exteriors dels ports. Estan formades per blocs de pedra amuntegats un sobre els altres, formant nombroses cavitats i laberints. Normalment les aigües estan contaminades tant per matèria orgànica com per matèria inorgànica. En elles

podem trobar llises, salpes i llobarros. Són un bon lloc per iniciar-se i per entrenar quan no es disposa de gaire temps.

### **5.2.2. Acantilats amb pedra caiguda**

Tenen una estructura similar a la de les escolleres, amb molts blocs de pedra caiguts de l'acantilat degut a l'erosió, i formen infinitat de coves. Però contràriament a les esculleres, estan més allunyants de zones urbànes, i l'aigua no està contaminada. Hi podem trobar sars, déntols, neros, orades i llobarros.

### **5.2.3. Illes i baixos**

Acostumen a estar allunyats de la costa, i s'hi acumulen gran quantitat de nutrients que puguen a la superfície degut a les corrents que normalment existeixen. Aquesta gran quantitat d'aliment reuneix als peixos petits que són l'aliment dels grans predadors. Hi podem trobar servies, palometes, déntols, llobarros i bonítols.

### **5.2.4. Fons de coralígen**

A aquest tipus de fons en l'argot del pescador submarí es conèix amb el nom de "pedra podrida", degut a la seva estructura fràgil i trencadissa, amb molts forats, esquerdes i laverints que són refugi ideal de moltes espècies de peixos. És similar a un escull de corall, i està format per matèria orgànica. El podem trobar a partir de 15 metres de fondària. És l'habitat d'orades, sars, corves, escórpores i neros.

### **5.2.5. Praderies de posidònia**

Són grans extensions cobertes per aquesta planta filamentosa. En elles hi troben refugi la majoria de làbrids (tords, gríbies, etc.). A les zones que limiten amb la sorra hi podem trobar corbes, que viuen als laberints que construeixen entre les arrels de les posidònies.

### **5.2.6. Platges o zones de sorra**

Aquest és l'habitat menys freqüentat pel pescador submarí, tot i que hi ha la possibilitat molt interessant de trobar-hi alguna pedra aïllada o barres de pedra que poden representar un veritable oasi de vida. En les zones de sorra si poden efectuar esperes i capturar llobarros i orades. També s'hi pot practicar la pesca dels peixos plans (llenguados, etc.).

### **5.3. Espècies d'interès per al pescador submarí**

A continuació veurem aquelles espècies piscícoles de les nostres costes que el pescador submarí pot considerar com a possibles preses, per la seva talla, dificultat o interès gastronòmic. Les hem ordenat de menor a major dificultat segons les possibilitats de veure'ls i/o capturar-los.

#### **5. El petac**

6.

Nom científic: *Symphodus tinca*.

Castellà: peto.

Francès: paon de mer.

Italià: tordo pavone.

Anglès: peacock wrasse.

En català també se l'anomena llavió. És una espècie de dimensions reduïdes, no acostuma a superar els 500 grs. de pes. A l'època reproductora és quan pesen més.

La coloració és molt vistosa, barrejant tonalitats verdes, taronjes, blanc, blau, etc. Els mascles són els més vistosos.

#### **5.3.2. El moll**

Nom científic: *Mullus surmulentus*

Castellà: salmonete

Francès: rouget

Italià :

Anglès :

També anomenat roger, sovint es troba en grups més o menys nombrosos. Es situen a la sorra, on busquen menjar gratant amb els seus barbillons característics. Els podem trobar en els límits entre la pedra i la sorra, a les barbades, tot i que també es troben de manera aïllada sobre la pedra. Molt apreciats gastronòmicament, la seva pesca pot ser molt divertida i ens pot servir d'entrenament.

#### **5.3.3. El rasclot**

Nom científic: *Scorpaena porcus*

Castellà: Rascacio

Francès: Rascasse

Italià:

Anglès:

Es el parent petit de l'escòrpora. D'un color marró, es confon amb l'entorn gràcies a la textura mimètica de la seva pell. Disposa d'espines que poden ser perilloses pel verí que contenen. Es troba en zones rocoses, gairebé sempre

immòbil, esperant a les seves preses a les que captura d'un xuclada quan passen davant seu.

#### **5.3.4. La Salpa**

Nom científic: *Sarpa salpa*.

Castellà: salpa.

Francès: saupe.

Italià:

Anglès:

És un peix de forma ovalada, amb una boca petita i llavis gruixuts. El seu color és argentat, amb franges horitzontals de color daurat.

La seva mida mitjana és de 20 a 30 cm., i pot arribar com a màxim als 45 cm.

#### **5.3.5. La llisa**

Nom científic: *Mugil cephalus*.

Castellà: mújol, lisa.

Francès: mullet.

Italià: cephalo.

Anglès: spriented grey mullet.

Es tracta d'un peix amb el còs fort, el cap molt robust i gròs en comparació al còs. La boca és protractil, i l'ull presenta una parpella adiposa.

El color és uniforme, d'un gris platejat que es va difuminant a mesura que ens acostem a la zona ventral.

Existeixen diferents espècies d'aquesta família, molt semblants.

#### **5.3.6. El sard comú**

Nom científic: *Diplodus sargus*

Castellà: sargo.

Francès: sar.

Italià: sarago.

Anglès: white bream

Còs alt i ovalat, amb el cap gros, i presenta una boca petita però armada amb vuit incisius a cada mandíbula, i diverses fileres de molars. El seu color és gris platejat, amb 6 a 8 línies transverses de color negre, fines.

La aleta anal, la caudal i la part toba de la dorsal presenten les vores de color negre.

La seva talla màxima és de 50 cm. i pot arribar a pesar 2 kg.

### 5.3.7. La morruda

Nom científic: *Diplodus puntazzo*

Castellà: sargo picudo.

Francès: charax puntazzo.

Italià: sarago pizzuto.

Anglès: sheephead bream.

Es tracta d'una altra espècie de sard, amb el còs similar al del seu parent, el sard comú, però la diferència la trobem a nivell de la boca, amb uns incisius molt inclinats, de manera que recorden els d'un cavall, i presenta un morro amb un perfil molt agut.

El seu color és la mateixa que la del seu parent, però l'anella caudal negra dona la volta a tot el peduncle caudal.

### 5.3.8. El congre

Nom científic: *Conger conger*.

Castellà: congrio.

Francès: conger.

Italià: grongo.

Anglès: conger eel.

Presenta un còs cilíndric i allargat, no presenta aixafament lateral com la morena. El cap és robust, la boca està dotada de nombrosos dents, mandíbules potents i una petita llengua musculosa. Tot el còs està cobert d'una substància mucosa, i no presenta escates.

No té aleta ventral, però si presenta aletes pectorals. La resta d'aletes són iguals que les de la morena.

El color és gris fosc al dors, i es va tornat més clar al ventre.

### 5.3.9. La murena

Nom científic: *Muraena helena*.

Castellà: morena.

Francès: murène.

Italià: murena.

Anglès: moray eel.

El seu còs és cilíndric, amb forma de serp i una mica aplanat lateralment. El cap presenta un morro molt prominent, provist de nombrosos dents tallants, la pell és molt forta, protegida per mucosa, que segrega a la part anterior del còs.

No té aletes pectorals ni ventrals. Presenta les aletes dorsal i anal, llargues i carneses, que es formen a la confluència caudal.

El seu color és marró, i tot el còs està cobert de taques grogues i negres.

### 5.3.10. La mòllera

Nom científic: *Phycis phycis*.

Castellà: brótola.

Francès: moustelle.

Italià: musdea.

Anglès: fork beard.

En català també se l'anomena molla. Té el còs fusiforme, de carn no gaire consistent. Les escates són molt petites.

El cap és reduït, amb la mandíbula superior prominent i la inferior amb dues barbes. L'aleta dorsal està partida, sense radis espinosos. La caudal és petita i arrodonida, les ventrals estan transformades i tenen un únic radi, que funciona com a òrgan tàctil.

La coloració és marró fosc al dors, difuminant-se fins al blanc al ventre. L'aleta dorsal, anal i caudal estan ribetejades de color negre.

### 5.3.11. L'escórpora

Nom científic: *Scorpaena scrofa*.

Castellà: escórpora, cabracho.

Francès: rascasse rouge.

Italià: scorpena rossa.

Anglès: scorpion fish.

També anomenada cap roig o polla. El seu còs és curt i robust, amb escates relativament grans només a la part del còs. El cap és molt voluminós, en comparació a la resta del còs, i hi presenta moltes espines.

L'aleta dorsal presenta la primera meitat de radis espinosos i la segona meitat són tous, l'anal té cinc espines i la resta de radis també són tous. L'aleta caudal és arrodonida.

El seu color és variable, dominant el vermell, rosat i rons vermell-marronosos.

L'aleta caudal pot estar tacada de negre en la zona espinosa.

Pot arribar a mesurar 50 cm., però la talla mitjana és de 30 cm.

### 5.3.12. El tord

Nom científic: *labrus merula*.

Castellà: tordo.

Francès: vielle vert.

Italià: tordo.

Anglès: old woman.

La seva coloració és verda, i el seu pes en comparació al petac és molt més gran. Pot arribar a pesar els dos kgrs. Les seves costums són similars a les de tots els seus parents. Tenen preferència per les zones amb abundància de posidònies.



### 5.3.13. El sard imperial

Nom científic: *Diplodus cervinus*

Castellà: sargo real

Francès: sar tambour

Italià: sarago

Anglès:

És el sard que assoleix la talla més gran. També rep el nom de sard soldat. Presenta el cos alt, comprimit lateralment, amb el morro allargat i la boca relativament petita. Es caracteritza per les seves amples franges de color marronós que de manera vertical destaquen sobre el fons platejat dels costats. Pot arribar als 50 cm., assolint més de 3 kgrs. de pes.

### 5.3.14. El llobarro

Nom científic: *Dicentrachus labrax*

Castellà: lubina, róbalo.

Francès: loup, bar.

Italià: spigola.

Anglès: sea perch.

Peix amb el còs allargat i comprimit, cap fort, mandíbula inferior prominent, penduncle caudal gros i poderós, opèrcl amb una o dues espines, el preopèrcl amb la vora posterior dentada. A la boca té petits dents punxaguts a la mandíbula, llengua i paladar. L'aleta dorsal està partida, i la caudal té forma cóncava.

El seu color és gris fosc al dors i més clar al ventre.

Pot assolir una talla màxima de 100 cm, essent la mitjana de 30 a 50 cm.

### 5.3.15. L'orada

Nom científic: *Sparus aurata*

Castellà: dorada.

Francès: dorade, daurade.

Italià: orata.

Anglès: gilt head.

Aquest és un peix amb el còs oblong, i està cobert de petites escates, que arriben a les galtes. El cap és de perfil convèx, a la boca presenta uns llavis gruixuts i no té incisius, però en canvi té una forta dotació de molars.

El color és gris blavós al dors i platejat als laterals. Als opèrcles hi ha una característica taca negra i vermellova, i entre els ulls presenta una franja característica de color or, que li dóna el seu nom.

### 5.3.16. El corvall

Nom científic: Sciaena umbra.

Castellà: corvallo.

Francès: corb.

Italià: corvo.

Anglès: black umber.

Es tracta d'un peix amb el còs alt, comprimit i de perfil curvat. El cap és gruixut amb el morro molt curt, la boca petita i reconverta de petits dents col·locats en bandes.

És característica la seva aleta dorsal, dividida en dos, essent la primera part més alta que la segona, i també cal fer notar la vora arrodonida de la seva aleta caudal.

Té un color fosc i reflexos d'or, que es presenten quan la pigmentació entra en contacte amb la llum. Les aletes són negres, amb excepció de les ventrals i l'anal, que presenten les primers radis de color blanc.

### 5.3.17. La grivia

Nom científic: labrus viridis

Castellà: maragota.

Francès: grande vielle.

Italià: tordo marvizzo.

Anglès: ballan wrasse.

És el més gros dels representants de la seva família a les aigües del Mediterrà. El seu color és verdós i taronja, amb moltes taques de color or al còs.

### 5.3.18. La servia

Nom científic: Seriola dumerili.

Castellà: servia, serviola.

Francès: seriola.

Italià: ricciola.

Anglès: yellowtail.

Peix amb el cos molt robust, allargat i marcadament fusiforme. El pedúncle caudal presenta una carena visible. El cap es fort i la boca està plena de dents molt petits, a les mandíbules i la llengua.

La primera aleta dorsal és espinosa, amb radis reduïts, la resta de les aletes són petites, ja que és un gran nadador. Això està rematat per una cua molt forta en forma de mitja lluna.

Té un color blavós al dors, que es va perdent fins arribar a blanc al ventre. A la meitat dels costats presenta una línia groga amb tons de color d'or, que també la trobem a les seves galtes.

### 5.3.19. El nero

Nom científic: *Ephinephelus guaza*

Castellà: nero.

Francès: merou.

Italià: cernia.

Anglès: grouper bass.

Presa per excel·lència del pescador submarí, pel seu tamany, dificultat de captura i gran interès gastronòmic.

Presenta un cos alt i curt, cobert de petites escates. Té un penduncle caudal curt i carnós, un vano ample, arrodonit i ribetejat de color blanc. L'aleta dorsal, única, té els primers radis espinosos, i l'anal també presenta tres radis espinosos.

El color es marronós, amb taques blanques i zona abdominal groc-taronja.

La seva talla màxima és de 140 cm., i la mitjana és de 60 cm.

### 5.3.20. El nero bord

Nom científic: *Epinephelus Alexandrinus*.

Castellà: abadejo.

Francès: badeche.

Italià:

Anglès:

Molt menys voluminós que el seu parent, el nero, de forma més allargada.

Presenta una mandíbula inferior més prominent. Presenta unes bandes longitudinals clares.

### 5.3.21. El déntol

Nom científic: *Dentex dentex*.

Castellà: denton.

Francès: denti.

Italià: dentice.

Anglès: dog's teeth.

El còs del déntol, igual que el de l'orada, és oblong, però molt més estilitzat. El cap és gròs i amb l'edat li apareix un abultament a la zona nugal. A la boca hi destaquen els dents caniformes molt més grossos que la resta de dents.

El seu color, quan és jove, és verd blavós amb els laterals rosats. Quan és adult el color rosat es fa més fosc, amb unes taques més marcades als costats. Tant el joves com els adults presenten taques negres-blavoses per tot el dors i al cap.